

Logori na Golom Otoku i Svetom Grguru

**u pisanim izvorima i biografijama
svjedoka vremena**

Tema/e:	Društvene promjene nakon Drugoga svjetskog rata. Hrvatska u drugoj jugoslavenskoj državi (DFJ, FNRJ, SFRJ): represija i zločini u poraću; političko nasilje u Jugoslaviji
Ciljana skupina:	4. razred srednjih škola i gimnazija; grupe mladih u neformalnom obrazovanju
Vrijeme provedbe:	45 min ili 90 minuta
Korelacija sa školskim predmetom/ima:	Politika i gospodarstvo, Građanski odgoj i obrazovanje, Geografija
Ishodi:	<p>Učenici/ce će biti sposobni:</p> <ul style="list-style-type: none">• Navesti uzroke osnivanja logora na Golom Otoku i Svetom Grguru• Objasniti zašto su osobe bile zatvarane u te logore• Analizirati pisane izvore – biografije i svjedočanstva – logoraša/ica te opise lokacija na Golom otoku• Kritički procijeniti odnos prema logorašima za vrijeme boravka na Golom Otoku i Svetom Grguru, kao i njihov tretman nakon oslobođanja• Razviti vlastiti stav o važnosti i utjecaju logora na Golom Otoku i Svetom Grguru na društvo u Jugoslaviji
Metode:	Rad u paru, predavanje, razgovor, rasprava, rad na pisanim izvorima, grupni rad
Aktivnosti:	Učenici/ce u parovima, prema rasporedu sjedenja (ili samostalno), ponavljaju dosad naučeno gradivo. Prije svega, fokusiraju se na uspostavu vlasti u Jugoslaviji pri kraju i neposredno nakon Drugog svjetskog rata, na njezin položaj u odnosu na SSSR i Zapad u tom trenutku, na političke i ekonomske mjere koje su uvedene te opće stanje u državi i u društvu nakon rata. Najvažnije odgovore zapisuju u bilježnicu. (5 min) Nastavnik/ca najavljuje novu nastavnu jedinicu (1 min)

UVOD U NASTAVNU TEMU NA ČETIRI PONUĐENA NAČINA:

OPCIJA 1:

Nastavnik/ca metodama usmenog izlaganja, razgovora, rasprave i korištenjem različitih izvora objašnjava učenicima/cama događaje oko donošenja Rezolucije Infrombiroa, kako se ona odrazila na Jugoslaviju, razloge nastanka logora na Golom Otoku i Svetom Grguru te o razlozima odvođenja ljudi u te logore.

(10 min)

OPCIJA 2:

Učenici/ce samostalno čitaju i zapišu najvažnije podatke iz tri poglavlja o povijesti Golog otoka sa stranice, kako bi se upoznali s povjesnim kontekstom i funkcioniranjem logora.

(10 min)

Nakon što su svi učenici/ce pročitali tekstove te zapisali najvažnije informacije, putem razgovora i nekoliko postavljenih pitanja, moglo bi se provjeriti njihovo razumijevanje pročitanog. Ako je potrebno, nejasnoće treba dodatno objasniti.

(10 min)

OPCIJA 3:

Nastavnik/ica projicira sliku Golog otoka na ploču i postavlja pitanje: što vidite, koji je ovo otok? Učenici/ce iznose prijedloge. Nastavnik/ca kaže da se radi o Golom otoku i pita ih što su do sada čuli o tom otoku. Učenici/ce iznose mišljenje. Nastavnik/ca nadalje kaže da će tema današnjeg sata biti logor na Golom otoku i u par rečenica iznosi tijek današnjeg sata.

Nastavnik/ca otvara stranicu www.goli-otok.net i kaže da će ona biti izvor informacija današnjeg nastavnog bloka

(10 min)

OPCIJA 4:

Nastavnik/ca najavljuje temu Goli otok i projicira web stranicu www.goli-otok.net. Od dolje navedenih pojmoveva nastavnik/ca je izradio “papirnate trakice” s pojmovima (Rezolucija Infrombiroa, Reakcije na Rezoluciju u Jugoslaviji, Reakcija Staljina na rezoluciju, Osnivanje i funkciranje Golog Otoka, “Ibeovci” itd). Učenici/ce izvlače trakicu i ako nešto o tom pojmu znaju, onda to kažu, ako ne znaju ništa, onda nastavnik tumači pojam. **(10 min)**

Informacije i osobe koje treba spomenuti:

- Rezolucija Infrombiroa
- Reakcije na Rezoluciju u Jugoslaviji (strah od vojnog sukoba, kolektivizacija, strah od unutarnjih previranja, ..)
- Reakcija SSSR-a i Staljina na Rezoluciju (izolacija Jugoslavije, događanja u Mađarskoj i drugim susjednim zemljama, ..)
- Osnivanje i funkciranje Golog Otoka i Svetog Grgura
- “Ibeovci” – razlozi zašto su ljudi zatvarani te o uvjetima u logoru

Obrada nastavne jedinice na tri predložena načina:

Nakon što su najvažniji pojmovi i procesi važni za nastanak i djelovanje logora Goli Otok i Sveti Grgur objašnjeni, nastavnik/ca može odabratи jednu od dvije opcije za grupni rad. U tom slučaju, trajanje jedinice je 45 minuta. Druga opcija je da nastavnik/ca odluči s učenicima/cama raditi oba zadatka za grupni rad. Tada bi za obradu jedinice trebala dva školska sata, odnosno 90 minuta. Tada bi se i ovdje predloženo trajanje grupnog rada i prezentacija moglo produžiti i prilagoditi blok satu.

OPCIJA 1.

Nastavnik/ca dijeli učenike/ce u grupe od 4-5 učenika po grupi. Svakoj grupi zadaje po jednu od lokacija iz Virtualnog vodiča po logoru. Ako nema dovoljno grupa za sve lokacije, učenici/ce sami odabiru lokacije koje su im najzanimljivje te koje bi željeli dodatno istražiti. Nakon što su odabrali, dogovaraju se s drugim grupama, kako bi bili sigurni da istražuju različite lokacije.

Učenici/ce putem tableta/mobitela pristupaju stranici te čitaju tekst o zadanoj lokaciji. Također, putem Interneta istražuju dodatne informacije o svojoj lokaciji.

Pitanja na koja bi trebali odgovoriti:

1. U kojem je periodu nastala/izgrađena lokacija?
2. Čemu je ona služila za vrijeme postojanja logora?
3. Kako su je doživljavali logoraši?
4. Postoji li ta lokacija i danas na otoku?

(10 min)

Nakon što je isteklo zadano vrijeme, svaka grupa prezentira drugim učenicima/cama što su saznali o svojoj lokaciji.

Na taj način će se svi učenici/ce upoznati sa svim lokacijama na otoku.

(15 min)

Nakon što su sve grupe prezentirale svoje lokacije, kroz diskusiju, nastavnik/ca može usmjeriti učenike/ce prema zaključku svih prezentacija.

(5 min)

1. Kakvi su bili uvjeti života logoraša/ica na Golom Otku i Svetom Grguru? Kako je izgledao njihov svakodnevni život u logoru?
2. Što je po tebi najšokantnije o životu logorašica i logoraša na Golom otoku, obrazloži zašto!
3. Što mislite zašto ovakav radni logor u današnjoj Hrvatskoj nije moguće uspostaviti.

OPCIJA 2.

Prijedlog 1:

Nastavnik dijeli učenike/ce u grupe od 4-5 učenika/ca te svakoj grupi zadaje da pročita po jednu biografiju logoraša/ica s Golog Otoka i Svetog Grgura te nakon čitanja odgovore na sljedeća pitanja: **(10 min)**

1. Gdje je rođen logoraš/ica o kojem ste čitali (etnička pripadnost)?
2. Što je radio/la za prije/za vrijeme/ neposredno nakon Drugog svjetskog rata?
3. Zašto je odveden/a na Goli Otok/Sveti Grgur?
4. Kako je tretiran/a nakon oslobođenja iz logora?

Nakon isteka zadanog vremena, učenici/ce prezentiraju svog svjedoka/inju, s fokusom na postavljena pitanja. Svaka grupa prezentira svoje odgovore te druge informacije o svjedoku, ako smatraju da nešto važno nije pokriveno pitanjima.
(15 min)

Nakon što su sve grupe prezentirale svoje odgovore, kroz diskusiju, svi učenici/ce odgovaraju na sljedeća pitanja. Ona su zaključak prijašnje aktivnosti, tj. trebaju navesti učenike/ce da sami zaključe o raznolikosti svjedoka/kinja i njihovih iskustava u logoru i nakon njega.
(5 min)

Što ste primijetili iz prethodnih prezentacija, tko su bili logoraši/ce Golog Otoka i Svetog Grgura? Možemo li o njima govoriti kao o jednoj homogenoj grupi ljudi sa zajedničkom ideologijom i političkim programom?

OPCIJA 3:

Učenicima/cama se zadaje sljedeći zadatak te oni u paru ili u manjim grupama odabiru jednu biografiju te o njoj pišu članak.

Vi ste unuk/a jednog od logoraša ili logorašica s Golog Otoka i po zanimanju ste novinarka iz poznatih dnevnih novina.

Zamoljeni ste napisati članak o vašem/oj baki ili djedu povodom obljetnice dolaska logoraša/ica na Goli otok.
Članak smije imati max. 400 riječi.

(30 min)

Članci se na kraju čitaju u manjim grupama.

(15 min)

ZAKLJUČAK:

Učenici/ce samostalno čitaju poglavje sa stranice Goli Otok pod naslovom “Goli Otok u suvremenoj hrvatskoj kulturi sjećanja” te odgovaraju na sljedeća pitanja:

Pitanje:

Pamtimo li danas u hrvatskom društvu Goli Otok ili je on zaboravljen? Objasni svoj odgovor.

U slučaju nedostatka vremena, ovaj zadatak može biti i za domaću zadaću.

Materijali i oprema:

Računalo i projektor, mobitel/tablet ili isprintane biografije svjedoka, bilježnice

Napomene:

Autorica: Tena Banjeglav, nastavnica povijesti.

Obrazovni materijali izrađeni su u sklopu projekta "GOLI OTOK - Virtualni vodič kroz povijest logora".

Svi materijali dostupni su na stranici

<https://goli-otok.net>

Preporučeni izbor biografija:

- 1) Đina Markuš
- 2) Ženi Lebl
- 3) Eva Grlić
- 4) Petar Komnenić
- 5) Kadri Halimi
- 6) Zanini Eligio